

Examensarbete i Samhällsorienterande ämnen

15 högskolepoäng, avancerad nivå

En undersökning av *Lilla Aktuellt skola* - En Jämförelse Mellan Skolor i Olika Socioekonomiska Områdens Arbetsätt

A Study of Lilla Aktuellt Skola

– A Comparison of Teaching Practices in Schools Across

Different Socioeconomic Areas

Emilia Ek

Tuva Nagell

Examen och poäng (Grundlärarexamen, 240 HP) Examinator: Erik Alvstad

Datum för slutseminarium (2026-03-20) Handledare: Lars Pålsson Syll

Förord

Vi vill börja med att tacka vår handledare Lars Pålsson Syll för en god handledning som gjort det möjligt för oss att genomföra detta arbete. Vi vill även rikta ett stort tack till alla lärare tagit sig tiden att medverka i undersökningen. Slutligen vill vi även tacka Café Niagara som har försett oss med god fika och massa kaffe under arbetets gång.

Vi har i stort sett skrivit alla delar av texten tillsammans. Tuva har ansvarat för inledning och syfte. Hon har även ansvarat de kapitel som handlar om lärarpositionerna och det kompensatoriska arbetet i de socioekonomiskt utsatta områdena i de teoretiska perspektiven, resultat och slutsatsen. Emilia har ansvarat för metod samt de kapitel som handlar om frekvent nyhetsundervisning och objektivitet i klassrummet i de teoretiska perspektiven, resultat och slutsats. Emilia har även tagit ansvar för att skapa statistik i Google kalkylark.

Abstract

Lilla Aktuellt skola is a weekly newscast directed to children aged 9-13 and is a commonly used educational tool in SO in 4-6. The purpose with our thesis is to highlight the differences in the use of *Lilla aktuellt skola* and the teaching of news within different areas of Malmö, Helsingborg and Lund. We used a quantitative method where we had a survey sent out to every school in the three cities with questions about their teaching about news. The study concluded that the teachers in the segregated areas of the cities did not have a compensatory approach or used the show differently from how the teachers in the areas with socioeconomic better conditions did. Another conclusion was that most of the teachers had a mixed approach where they were both objective and open to the pupil's opinions in the classroom. This strategy makes students better critical thinkers and helps them get more democratic competence. Meanwhile, it keeps pupils engaged and supports them in developing their own opinions and expressing them in a respectful and democratic way.

Nyckelord: Lilla aktuellt skola, socioekonomiska områden, lärarpositioner, nyhetsbevakning, kompensatorisk undervisning, frekvent nyhetsundervisning, objektivitet

Innehållsförteckning

Förord	1
Abstract	2
Innehållsförteckning	3
1. Inledning.....	4
2. Syfte och frågeställning	5
2.1 Syfte.....	5
2.2 Frågeställningar	5
3. Tidigare forskning och teoretiska perspektiv	6
3.1 Lärarroller	6
3.2 Elevers roll i undervisningen.....	7
3.3. Socioekonomiska områden.....	10
3.4 Teori diskussion	12
4. Metod	14
4.1 Segregationsbarometern	14
4.2 Metoddiskussion.....	16
5.1 Resultat av vår studie.....	18
5.1.1 Användning av Lilla aktuellt skola och andra nyhetskällor.....	18
5.1.2. Kompensatorisk undervisning	21
5.1.3. Lärarroller	24
5.1.4. Frekvent undervisning	26
5.1.5. Objektivitet	34
6. Slutsats och diskussion.....	38
6.1 Kompensatorisk undervisning	38
6.2 Lärarroller	38
6.3 Frekvent nyhetsundervisning.....	39
6.4 Objektivitet	40
6.5 Fortsatt forskning.....	41
Referenser.....	43

1. Inledning

Lilla aktuellt skola från SVT är ett etablerat och flitigt använt undervisningsmaterial i många skolor som behandlar aktuella samhällsfrågor och nyheter från veckan. Det är ett material som är anpassat för mellanstadieelever och är ett opartiskt material som skapar ett nyhetsintresse hos barn (UR, u.å.). De använder ett anpassat språk och har med barn i programmet för att elever ska känna tillhörighet och kunna relatera till vad de ser och hör. Programmet kan innehålla känsliga ämnen, t.ex. krig, konflikt eller fattigdom, som elever med olika bakgrunder kan ha kopplingar till. Detta är något som programmet ofta varnar för innan de visar och ber barnen att titta bort om de känner obehag av ämnet som ska tas upp (Rönnerberg, 2010:326). Trots detta är det något som lärare behöver ta hänsyn till i elevgrupper med varierande erfarenheter, något som ofta kallas för heterogena grupper. Skolorna som undersöks har därför delats in i olika socioekonomiska områden, utifrån Boverkets Segregationsbarometer (2026), beroende på var de är placerade. Baserat på skolans geografiska placering har skolan delats in i områdestyp 1-5. Trots programmets alla anpassningar och inriktning till barn i mellanstadieåldern har vi upplevt att det är stora skillnader på hur programmet faktiskt används i skolor.

Vårt SAG-arbete fokuserade på att identifiera lärares förhållningssätt och att se möjligheter och utmaningar med att undervisa om kontroversiella ämnen. Det visade sig att kontroversiella ämnen i skolan är fundamentalt för att skapa demokratiska medborgare och att det främsta verktyget för att kunna uppnå det är genom diskussion med sina klasskamrater (Ek och Nagell, 2025). *Lilla aktuellt skola* gör det möjligt att ta upp de detta inom samhällskunskap, vilket bidrar till att eleverna får en likvärdig undervisning eftersom de arbetar med samma material på alla skolor. Men för att bli fullt likvärdigt krävs det också att läraren anpassar sin undervisning till elevernas behov och därför behöver lärarna arbeta på olika sätt med programmet på olika skolor (Skolverket, 2026). Sociala medier har ett stort inflytande på barn i mellanstadieåldern där informations-flödet ser olika ut på varje barns tekniska enhet och får på så sätt olika perspektiv på samhället.

Detta är en jämförande undersökning där målet är att ta reda på hur lärare använder *Lilla aktuellt skola* och andra nyheter beroende på skolans socioekonomiska förutsättningar, samt vilka likheter och skillnader det finns i användning, mål och effekter.

2. Syfte och frågeställning

2.1 Syfte

Studien syftar till att belysa skillnaderna i användningen av *Lilla aktuellt skola* och generell undervisning av nyheter på skolor inom olika socioekonomiska områden. Studien kommer att synliggöra olikheter mellan olika lärares didaktiska val i sin undervisning. Genom undersökningen lägger vi en grund till vidare forskning på hur lärare kan arbeta med nyheter och *Lilla aktuellt skola* för att nå en mer likvärdig utbildning, oavsett vilket socioekonomiskt område deras skola ligger i.

2.2 Frågeställningar

Finns det någon skillnad i användningen av *Lilla aktuellt skola* mellan skolor i områden med olika socioekonomiska förutsättningar?

Finns det någon skillnad i användningen av andra nyheter mellan skolor i områden med olika socioekonomiska förutsättningar?

3. Tidigare forskning och teoretiska perspektiv

3.1 Lärarroller

Karin Flensner (2020), Zafer Kuş och Durdane Öztürk (2019) har i sin forskning hittat flera olika förhållningssätt som lärare använder när de undervisar om kontroversiella ämnen. Den första strategin enligt religionsdidaktikern Flensner (2020), som hon skriver i artikeln ”Samma konflikter men olika inramning – Kontroversiella frågor relaterade till Mellanösternkonflikterna i religionskunskap och samhällskunskap”, är att läraren använder en *undvikande* strategi när de undervisar om ämnet eller konflikten på grund av rädslan för elevers reaktioner. De kan tycka att det är utmanande att hålla sig neutral eller att de är osäkra på sin egen kunskap inom området. När läraren använder ett undvikande förhållningssätt avbryter den ofta elever eller blundar för deras uttryckande av åsikt. Den andra strategin är *förnekelse*, vilket innebär att läraren förnekar att ämnet är kontroversiellt och hävdar därför att det bara finns ett svar. Läraren presenterar då endast fakta men utesluter elevernas egna åsikter och synpunkter om ämnet. Den tredje strategin är *privilegium*, vilket är det förhållningssätt där läraren inte kan relatera till att ämnet är kontroversiellt och utgår då omedvetet från sin egen ställning i frågan. I detta fall missar läraren att belysa olika perspektiv som hade bidragit till elevernas förståelse. Det sista förhållningssättet, enligt Flensner, är *balans*, vilket är när läraren aspirerar på att vara neutral och opartisk. Eleverna ges utrymme till att dela egna tolkningar och upplevelser och faktakunskaper ges ut för att få en gemensam grund för diskussionen (Flensner, 2020:5-6).

Samhällskunskapsdidaktikerna Kuş och Öztürk (2019) använder, i sin studie “Social Studies Teachers Opinions and Practices Regarding Teaching Controversial Issues”, fyra olika lärarpositioner som Kelly (1980) identifierat. Den första är *exklusiv neutralitet* där läraren väljer att inte introducera kontroversiella frågor i undervisningen och uttrycker inte heller sina egna åsikter. *Exklusiv partiskhet* handlar om att läraren försöker övertala eleverna att acceptera en viss position som läraren själv anser vara korrekt och förväntar sig att eleverna ska anta samma ståndpunkt. *Neutral opartiskhet* betyder att läraren uppmuntrar till diskussion, avstår från att vara partisk och uttrycka sin egen åsikt samtidigt som den uppmuntrar eleverna till att uttrycka sina egna ställningstagande. Den sista positionen som Kelly tagit fram är *engagerad opartiskhet* och handlar att uppmuntra till diskussion och eget ställningstagande, samtidigt som läraren själv är öppen med sin egen åsikt (Kuş och Öztürk, 2019: 17).

Flensners och Kellys modeller kategoriserar hur lärare navigerar mellan att vara neutral eller ställningstagande och tillåtande eller inte tillåtande till diskussioner i klassrummet. De belyser också riskerna med att lärare väljer positioner som begränsar elevernas möjlighet till demokratisk fostran och kritiskt tänkande.

3.2 Elevers roll i undervisningen

I artikeln “Tycka eller tänka om rättvisa – vad främjas i mellanstadiet samhällskunskapsundervisning?”, skriver didaktikern Malin Tväråna (2019) om hur samhällskunskapsundervisningen kan utformas för att utveckla elevers förmåga till att granska rättvisefrågor kritiskt. Resultatet visade att när fokuset ligger på elevernas egna åsikter eller deltagande hindras eleverna från den djupa inläringen. Om fokuset flyttas från åsikt till själva samhällsfrågan som objekt (Tväråna, 2019:144) aktiveras det mer analytiska tänkandet och därmed stärks deras politiska omdöme och principer i rättvisefrågor (Tväråna, 2019:155).

Utbildningsforskaren Erik Andersson undersöker i sin artikel “The political voice of young citizens – Educational conditions for political conversation – school and media”, hur ungas utbildning kring politiska samtal fungerar på olika villkor genom att jämföra och problematisera skolan kontra sociala medier. Han undersöker den internationella studien ICCS 2009 för att skapa sig en uppfattning av hur arbetet i skolan utförs och det svenska nätcommunityt “Black Heart” för att få ett perspektiv från sociala medier (Andersson, 2012:97-98). De skillnader som framkommer är att elever i skolan ses som “citizens-in-waiting” när det kommer till politiska åsikter och inställningar, medan på sociala medier ses de som politiska aktörer. Med detta menar Andersson (2012) att de i skolan ses som framtida röstare som kommer att bli demokratiska medborgare vid myndighetsdagen och att de innan dess ses som en kommande process som ska formas. I sociala medier är de redan färdiga medborgare med rätt till en röst och en åsikt. Detta bidrar till att det blir olika klimat i samtalen i de olika arenorna. I skolan styrs samtalen oftare av lärare som en sorts normförmedlare där samtalet riktas mot en form av enighet och samstämmighet. I sociala medier får barn i stället ingå i konflikter och bli deltagare i ett framförande av sina egna politiska åsikter (Andersson, 2012.:107-110).

Detta resulterar i att barns medverkan i politiska diskussioner får olika ramar och de får ta olika mycket plats beroende på vilka villkor de står inför. De möts av ett nedtystande i skolan där det blir mer av en kunskapsöversikt där läraren ger tydliga instruktioner för att sedan få gå ut i sociala medier med fria tyglar att tycka och tänka utan riktlinjer eller ramar. Andersson (2012) lyfter fram att det borde finnas ett mellanting i skolan mellan att få en kunskapsöversikt och att få argumentera utan fria tyglar. Skolan borde skapa ett rum för eleverna att möta sina vardagliga digitala erfarenheter på en trygg arena under skolans kontrollerade former. På detta sätt skulle elever idag få en bättre förståelse för sina politiska åsikter och en möjlighet att utveckla sin egen politiska röst (Andersson, 2012:109-110).

Om barn inte får uttrycka sig i skolan kan det leda till ett tappat intresse av politik och en känsla av en exkludering i samhället. Detta leder till att elever kan lägga sin tid på annat än den demokratiska fostran som skolan står för. Detta gör att skolan riskerar att förlora de unga medborgare då det inte ges möjlighet att uttrycka sina åsikter. Det bidrar till en avsaknad av att elever fördjupar sin kunskap och går miste om meningsfulla samtal som kan bildas inom politiken. Det kan också leda till minskad kompetens om medborgarskap. Eleverna går miste om kunskapen att politiska konflikter och diskussioner är en viktig del av en fungerande demokrati (Andersson, 2012:107-112).

Pedagogikforskaren Martin Jakobsson och ämnesföreträdaren Roger Olsson (2023) har gjort en studie som kallas "Nyhetsbevakning i samhällskunskap". Deras studie utgår från observationer i olika högstadielklasser under samhällskunskapslektioner. Jakobsson och Olsson (2023) observerade att elevers standardnyhetskälla är olika streamade nyhetssammanfattningar från TV sända morgonprogram så som SVT eller TV4 som läraren själv har valt ut (Jakobsson och Olsson, 2023:6). Studien visar att 17,5–20% av undervisningstiden läggs på nyheter. Nyheterna visas oftast i början av lektionen som ett oberoende moment av resterande delar av den planerade lektionen. Detta benämns som en "just-in-time"-karaktär i lärandet där eleverna och lärare möter materialet samtidigt utan förberedelser (Jakobsson och Olsson, 2023:73, 78, 88).

Jakobsson och Olsson (2023) lyfter även att undervisning via nyhetskällor agerar som en brygga mellan skolans värld och samhället. Det bidrar till medborgarfostran samt att stärka allmänbildningen. Genom att titta på nyheter ges möjlighet till att ha både moraliska och politiska diskussioner där elever får lära sig om samhällsengagemang. Detta ses som en outnyttjad potential som ofta hamnar i faktasamtal (Jakobsson och Olsson, 2023:74, 77, 88).

Filmvetaren Margareta Rönnberg analyserar i *Från Barnjournalen via Lilla Aktuellt – till Häxan Surtants rapport (2010)* hur synen på barns intag av politik ser ut. Rönnberg vill utforska hur olika medier sett ut över tid för barnnyheter genom att göra en jämförelse mellan *Barnjournalen* och *Lilla aktuellt skola*. Hon skriver att *Lilla aktuellt skolas* är opartiska i deras nyhetsvisande, där målet är att visa aktuella nyheter anpassat för barn. De låter bland annat programledarna själva förklara konflikter och andra nyheter, snarare än att ta med en expert som talar om ämnet. Detta görs för att fånga intresse hos barn och använda ett språk som de kan förstå, utan allt för svåra ord och komplicerade meningar. De har även en vision av att försöka låta barn komma till tals i programmet för att barnen som tittar ska få känna tillhörighet (Rönnberg, 2010: 326).

Rönnberg (2010) förklarar att TV-nyheter är barns enda spegling till omvärlden utöver deras föräldrars åsikter. Barn skapar en egen uppfattning om samhället snabbt. Denna åsikt speglar dock inte alltid föräldrarnas åsikter, utan barn är duktiga på att skapa egna åsikter och värderingar, speciellt om det är ämnen som ligger dem nära i vardagen. Ett exempel Rönnberg tar upp är hur de australiensiska barnen uttrycker i en av Robert Connells (1987) studier att de ville ha ökat deltagande i Vietnamkriget på grund av oro att kriget skulle sprida sig till Australien, då detta sändes så ofta på TV (Rönnberg, 2010:54-58).

Enligt Rönnberg (2010) utsätts barn oftast för ord och begrepp de inte förstår innebörden av, men som de ändå fångar upp. Detta gör att barnen har hört orden, men själva behöver tolka och förstå vad orden betyder baserat på sin omgivning. Dessa ord kan vara till exempel statsminister eller parti. Barn kan orden, men har ingen förståelse för vad dessa ord innebär eller vad de har för positioner i samhället. De fångas upp från TV-nyheter och från föräldrar, trots att föräldrarna inte ger uttryck för politiska åsikter (Rönnberg, 2010:57-58). Detta leder även till att barn med mer politiskt insatta eller välutbildade föräldrar exponeras för politiska frågor i hemmet i en större utsträckning än vad barn med lågutbildade föräldrar blir. Detta bidrar till att den socioekonomiska bakgrunden lägger grunden till barnets förkunskaper och politiska intresse när de kommer in i ett klassrum. Studien visar att elever som inte har denna bakgrund hamnar efter kunskapsmässigt. Trots att skolan ska vara kompensatorisk och all undervisning ska spegla LGR 22 och skollagen, kommer elever med olika socioekonomiska bakgrunder inte vara på samma kunskapsnivå vid läsårets slut (Rönnberg, 2010:63).

Rönnerberg (2010) menar på att barn har en tendens att tycka att vuxna nyheter är för utmanande och svåra att förstå. De innehåller ofta alldeles för komplexa och svåra ämnen. Därför är det viktigt att visa nyheter för barn som är enklare. Det kan även finnas ett värde i att kontrollera vad barnen får se. Det är viktigt att barn får se verkligheten, men under kontrollerade perspektiv som inte blir för tufft att ta in, som till exempel bilder från krig (Rönnerberg, 2010:35-36).

3.3. Socioekonomiska områden

Pedagogerna Marianne Dovemark och Ann-Sofi Holm (2015) undersöker i artikeln "Förortens skola- möjligheternas skola?" hur det fria skolvalet har bidragit till en ökad segregation och polarisering mellan elever i gymnasiet. Författarna skapade en kvalitativ studie av en skola belägen i en förort. Resultatet visade att elever känner sig alienerade i innerstadsskolorna och väljer därför att återvända till den skola de är vana vid, på grund av tryggheten och gemenskapen. Den offentliga synen på dessa skolor är ofta att de präglas av stigmatisering och dåliga resultat, men lärare vittnar om en annan bild. De menar att skolans inre miljö snarare drivs av en inkluderande praktik och en stor framtidstro (Dovemark och Holm, 2015:76). Slutsatsen tyder på att det fria valet har skapat en segregation där skolan i förorten inkluderar och ger möjligheter till alla utom "svenskar" (Dovemark och Holm, 2015:63).

Texten är inriktad på gymnasienivå, men kan appliceras även på grundskolan då det fria skolvalet existerar även på denna nivå. Skolan som undersöktes låg i en stor och segregerad stad och var placerad i ett invandrartätt förortsområde. Det var få elever som valde skolan trots de höga ambitioner lärarna hade att anpassa skolan efter eleverna. De studiemotiverade eleverna valde ofta skolor som är mer centralt belägna. Slutsatsen är att i dessa skolor finns ett annat förhållningssätt och kompensationsarbete att uppfostra eleverna till att klara sig ute i verkligheten och visionen om att "alla kan lyckas". I de homogena skolorna i innerstan är det mer fokus på individens egna ansvarstagande (Dovemark och Holm, 2015:78).

I flera av de skolor där många nyanlända elever gick användes strategier där fokus på fakta betonades framför egna åsikter. Detta görs i syfte att skydda eleverna från smärtsamma diskussioner som väcker starka känslor (Flensner, 2019:92). Flensner (2019) ger ett exempel om att prata om rättigheter utifrån lagboken, snarare än att prata om värdet i det. Vid risk för stora och polariserade diskussioner krävs en hård diskussionsstyrning och tillåter inte fria

diskussioner förrän all fakta har presenterats grundläggande. Detta är för att förhindra generaliseringar och konflikter mellan elever (Flensner, 2019:97).

Flensner (2019) skriver att i klasser med låg andel elever med utländsk bakgrund är det större antal elever med högutbildade föräldrar, vilket innebär en eftergymnasial utbildning med minst 30 HP (Flensner, 2019:80). I dessa klasser möter läraren oftare kritiska kommentarer om invandring eller religion (Flensner, 2019:87). Lärarna arbetar med att utmana föreställningarna om att arbeta med och presentera fakta för eleverna för att bemöta fördomarna. Flensner (2019) beskriver ett exempel på en lärare som visar statistik på flyktingar som dör på medelhavet för att skapa en nyanserad bild av migration (Flensner, 2019:91). En annan strategi dessa lärare kan använda är att skapa en empati hos eleverna, exempelvis genom att låta någon med en bakgrund som flykting berätta sin historia (Flensner, 2019:92).

Ett annat sätt Flensner (2019) nämner när man hanterar frågor av kontroversiellt slag är att lyfta fokuset från det moraliska eller känslomässiga till regelverk eller institutioner som exempel FN, EU eller säkerhetspolisen (Flensner, 2019:87). Flensner nämner även att lärare i sitt arbete i skolor med låg invandring finns högerpopulistiska strömningar som medför att lärarna upplevs som "vänsterpopulistiska" när de arbetar med värdegrunden och därför har svårt att hävda sin neutralitet. Det fria samtalet blir då styrt av elevernas fördomar av lärarna som icke-politiskt neutrala. Elevernas syn på sin lärares politiska ställningstaganden inverkar därmed på lärarnas möjligheter att föra en undervisning som ligger i linje med Lgr (2022). Till exempel kan elever uppfatta det som att lärare tycker SD är dåligt när de försöker motverka rasism. Detta brukar hänvisas direkt till läroplanen av lärarna för att legitimera sin undervisning (Flensner, 2019:94-95).

Det kompensatoriska uppdraget, vilket enligt Skolverket ska väga upp skillnaderna i elevers förutsättningar och olika behov (Skolverket, 2026). Utbildningsforskaren Anna Jobér (2017) påpekar i hennes bok *Social klass i skolan, det kompensatoriska uppdraget* att skolan länge haft som mål att jämna ut orättvisor. Hon menar att utbildning är ett skydd mot ohälsa och utanförskap (Jobér, 2017:21). Jobér (2017) hänvisar till Socialstyrelsen när hon lyfter fram att elever med låga betyg löper åtta till tio gånger större risk att ägna sig åt kriminalitet än de elever med medel eller höga betyg (Jobér, 2017:21). Studier har visat att lärare ofta har lägre förväntningar på arbetarklassen och de låga resultaten förklaras ofta med brister hos eleven eller hemförhållandena i stället för på lärarens egen påverkan. Lärarna hos

medelklass eleverna tar dock ett större ansvar för elevernas resultat och att anpassa sin undervisning (Jobér, 2017:10). I de områden som är resursstarka önskas ofta ett större oberoende från föräldrarna. I de resurssvaga områdena är behovet större av att läraren ska ställa sig på elevernas sida och bygga broar till hemmet för att kompensera för de utmaningarna som de socialt utsatta eleverna möter (Jobér, 2017:12).

Jan Huss (2024), journalist på Sveriges lärares tidning; *Vi lärare*, har skrivit en artikel om elevsammansättnings betydelse för undervisning och hur vi kan minska segregationen i skolor. De intervjuade var fyra forskare varav en, Pontus Bäckström, gjort en avhandling på hur eleverna påverkar varandras resultat. Han menar att om elever med olika kunskapsnivåer blandas, d.v.s. heterogena klassrum, kommer alla elever att gynnas. Alla lärde sig något men de svagare eleverna var de som gagnades mest på grund av sina duktiga klasskompisar. Det har gjorts många försök att skapa mindre segregerade skolor genom åren, till exempel genom bussning. Dessa försök har misslyckats, till stor del av det fria skolvalet då eleverna med välutbildade föräldrar byter till andra skolor igen, och därmed förblir skolorna segregerade. En annan sak de kom fram till med bussning var att olika skolor förberedde sig olika på att ta emot de blandade elevgrupperna. För skolor som hade haft heterogena grupper innan var det självklart att arbeta med inkludering och tillit till lärarna för att skapa ett tryggt klimat. De homogena skolorna hade däremot inte alls samma systematiska processer när det gäller inkludering och relationsskapande vilket gjorde att elever snabbt kände en otrygghet (Huss, 2024)

Mediemyndigheten (2025) har gjort rapporten "Unga och medier" om ungas medievanor och attityden kring deras egna användning av sociala medier. I rapporten redovisas bland annat hur ofta sociala medier används i de olika åldrarna och vilken deras största nyhetskälla är. I en del av studien redovisas att barn mellan 9-12 år har vuxna (lärare, föräldrar m.m) som deras största nyhetskälla. Utöver föräldrar är bland annat Snapchat, Tiktok och Youtube/influencers de källor som barn använder mest (2025:81).

3.4 Teori diskussion

Något som skulle kunna vara problematiskt med Kuş och Öztürk (2019) är att den utgår från den turkiska läroplanen, vilket ser annorlunda ut från den svenska. Vi kan därför inte säkerställa att de arbetar med samma frågor och nyheter som det görs i Sverige eller att de har samma

utbildningsdiskurs. Kuş och Öztürk (2019) nämner dock att kontroversiella ämnen är något som tas upp i den turkiska läroplanen precis som det gör i de svenska, vilket gör att vi kan applicera deras teorier på vår undersökning.

Rönnerbergs (2010) bok är från 2010 vilket är en relativt gammal källa. Utvecklingen för sociala medier och TV-användningen har gjort att TV inte längre är elevers enda inblick i hur omvärlden ser ut. I dagens samhälle använder barn i åldern 9-12 år andra medier som Snapchat, Youtube eller Tiktok (Mediemyndigheten 2025:81), där nyheter och andras åsikter spelar roll i deras spegling på världen. Rönnerbergs (2010) analys om *Lilla aktuell skola* och dennes påverkan på elever och undervisning är fortfarande väsentlig, men behövs kompletteras för att behålla trovärdigheten.

En majoritet av den tidigare teorin är baserad på åldersgrupper som är högre än årskurs 6. Dessa källor är Andersson (2012), Jakobsson och Olsson (2023), Dovemark och Holm (2015) och Flensner (2019). Det är få antal studier som görs på de yngre årskurserna vilket bidrar till att studier för äldre elever behöver användas. Deras tidigare forskning går att applicera på denna undersökning och blir relevant på grund av bland annat spridningen av sociala medier som idag används i allt lägre åldrar, men även segregering och det fria skolvalet som är det samma oberoende årskurs.

4. Metod

Vår studie undersöker hur olika socioekonomiska områden använder sig av *Lilla aktuellt skola* som undervisningsmaterial och hur mycket lärare undervisar om nyheter utöver programmet. Studien är kvantitativ i form av en enkät som har skickats ut till de tre största kommunerna i Skåne, vilket är Malmö Stad, Lunds kommun och Helsingborgs kommun. Enkäten riktar sig till lärare som undervisar i SO (samhällskunskap) i årskurs 4–6. Enkäten undersöker användningen av *Lilla aktuellt skola*, lärares erfarenhet inom undervisning och deras upplevelse om hur elevers attityd till nyheter har förändrats och hur lärare arbetar med nyheter generellt inom SO. För att kunna undersöka vilket socioekonomiskt område skolan tillhör frågar enkäten även vilken skola läraren undervisar på. Detta är anonymt för studien och är endast till för att kunna dela in svaren i ett geografiskt område.

Valet av kvantitativ studie är med avsikt att samla in massdata över Malmö stad, Lunds kommun och Helsingborg kommun. Detta är för att kunna undersöka ett så stort urval som möjligt från alla tre kommuner.

Datan som samlats in från de olika skolorna granskades först som helhet där de olika frågorna jämfördes med varandra för att försöka hitta mönster. Frågorna som behandlades först var frågorna om användningen av *Lilla aktuellt skola* och användningen av andra metoder för att undervisa om nyheter. Slutligen sorteras skolorna in i olika socioekonomiska områden med hjälp av Segregationsbarometern för att undersöka om det finns skillnader i användningen av *Lilla aktuell skola* samt undervisningen av nyheter mellan de olika socioekonomiska områdena.

4.1 Segregationsbarometern

Studien baseras på områdestyperna från Boverkets tjänst (u.å.), Segregationsbarometern. Det är ett verktyg som har utvecklats för att ge en samlad och jämförbar bild av hur segregationen ser ut och har utvecklats i Sverige. Områdestyperna är indelade efter socioekonomiska förutsättningar och Statistiska Centralbyrån har varit med och tagit fram verktyget. Det finns fem olika områdestyper där typ 1 har stora socioekonomiska utmaningar, typ 2 har socioekonomiska utmaningar, typ 3 är socioekonomiskt blandade områden, typ 4 har goda socioekonomiska förutsättningar och typ 5 har mycket goda socioekonomiska förutsättningar.

För att mäta den socioekonomiska statusen över tid tittar man på 19 olika indikationer inom sex olika ämnesområden, socioekonomi, boende och samhällsservice, arbetsmarknad, utbildning, demokrati och civilsamhälle och hälsa. Tjänsten har tagits fram i syfte att hjälpa makthavare eller de som berörs att motverka segregationen i samhället (Boverket, u.å).

4.2 Etiska aspekter

Alla medverkande i studien är anonyma. Skolornas namn ingår inte heller i undersökningen utan är endast till för att göra en indelning kring vilken socioekonomisk tillhörighet skolan har. Skolan hänvisas till den socioekonomiska tillhörigheten och inte till vilken skola eller geografiskt område som det pratas om. Vissa lärare har även skrivit sin mailadress som samtycke till medverkan av eventuell intervju om det skulle finnas följdfrågor eller behov av fördjupning. Dessa intervjuer utfördes inte, då behovet inte fanns. Mailadresserna hålls anonyma för studien och är inte kopplade till svaren som getts i enkäten.

Vår undersökning sker genom deskriptiva data. Christoffersen (2012) förklarar att deskriptiv statistik är statistik som beskriver hur enheterna i en fil delar upp sig enligt olika frekvenser, korstabeller och korrelation. Forskningen vi bedriver är deduktiv vilket Christoffersen (2012) beskriver som ”från teori till empiri”. Detta betyder att vi utgår från teoretiska referensramar för att sedan testa påståenden mot den empiriska data som har samlats in (Christoffersen, 2012:26).

Undersökningen tar sin utgångspunkt i en positivistisk kunskapstradition. Det som kännetecknar positivism är ofta kvantitativa data som resulterar i siffror snarare än subjektiva uppfattningar eller spekulationer. (Christoffersen, 2012:35). Enkätsvaren sammanställs i diagram, tabeller och procentenheter. Vår undersökning fokuserar på det som mäts och registreras för att nå en total säkerhet i resultatet. Detta innebär att kunskapen ska vara objektiv och vi som skribenter får inte påverka resultatet med egna värderingar, eftersom inom positivism ses världen som skild från den som observerar. Målet med enkätundersökningar är att kunna sammanställa resultaten från de SO-lärare som svarat på enkäten till en större del av alla SO-lärare.

4.2 Metoddiskussion

För att besvara vår frågeställning valdes en kvantitativ metod i form av enkät. I denna del resonerar vi kring metodens svagheter och styrkor och hur detta kan ha påverkat resultatets reliabilitet och validitet.

Avsikten med att använda oss av en kvantitativ metod var att få en översiktlig och jämförbar bild av potentiella skillnader mellan de olika områdestyperna, och särskilt hur de olika områdena hanterar känsliga, aktuella frågor olika. Vi fick ett större perspektiv av lärarnas användning av utbildningsmaterialet genom att använda oss av kvantitativ data i stället för kvalitativ eftersom fler lärare kunde nås på kortare tid.

Anonymiseringen av lärarna och skolorna kan också ha bidragit till en större ärlighet i svaren, vilket ökar vår reliabilitet. De fasta svarsalternativen innebar att resultaten kunde jämföras direkt mellan de olika socioekonomiska områden, vilket var centralt för studiens frågeställningar. Alternativet gav oss också en minskad risk för att lärarna skulle tolka frågorna på olika sätt vilket också stärker studiens reliabilitet (Christoffersen och Johannessen, 2012:21). I några frågor gav vi lärarna chans att tolka med övrigt som svarsalternativ där lärarna fick ge eget svar. Syftet med detta var att vi skulle ge lärarna fler svarsalternativ och fånga nyanser i deras resonemang kring användning av *Lilla aktuellt skola*. Vissa svar under "övrigt" kunde vi flytta till ett av de fasta alternativen eftersom de sa samma sak och vissa svar kunde vi inte placera någonstans så de hamnade under fliken övrigt som inte gav oss information av värde. Skulle vi gjort om enkäten hade vi tagit bort övrigt och i stället gett deltagarna fler och bredare alternativ att välja på, vilket hade stärkt vår reliabilitet och minskat risken för bortfall av svar.

En svaghet med många fasta alternativ kan vara att enkäten känns ytlig. Den ger inte mycket utrymme till ett djup kring känslor angående undervisning med programmet, även om vi gav lärarna möjligheten att skriva egna svar under "övrigt" på några frågor. Upplägget kan också ha bidragit till att lärarna svarat vad de tror att vi vill ha för information snarare än hur deras undervisningspraktik ser ut i verkligheten.

En av studiens största svagheter är att skolornas placering inte nödvändigtvis behöver spegla elevernas boendemiljö. Hemförhållanden kan skilja sig från skolans kontext, vilket betyder att den socioekonomiska indelning som har använts i studien bygger mer på skolans geografiska

placering än var eleverna kommer från. Detta kan göra att validiteten försvagas eftersom den socioekonomiska verkligheten riskerar att inte spegla det som avses att studera (Christoffersen och Johannessen, 2012:22)

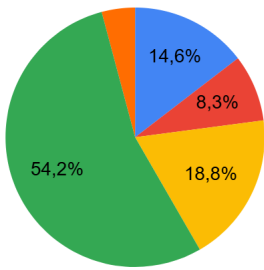
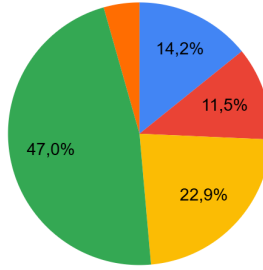
I varje stad finns det olika mängd av de olika områdestyperna. I Malmö Stad, Lunds kommun och Helsingborg fanns det en stor överrepresentation av befolkning i typ 4 området och mindre del av befolkning i typ 5. Detta speglade våra svar vi fick in med en större antal från typ 4 och färre från typ 5. Att antalet svar var så varierande mellan områden gör att jämförelserna inte får en hög tillförlitlighet. Bortfallet av svar i några områden och speciellt i typ 5 innebär att vårt resultat inte kan bli representativt.

För att lärarna skulle kunna vara anonyma krävdes det att inte slå på funktionen “begränsa till ett svar” på enkätens inställningar eftersom det hade behövts skriva lärarnas mail. Detta innebär att samma lärare kan ha gått in och svarat ett flertal gånger. Därför kan vi inte säkerställa att varje enskilt svar vi fått in är från olika lärare, men vi bedömde att risken var låg att samma lärare svarar upprepade gånger. Därav gynnas studien mer av att hålla kvar skyddande av identitet.

5. Resultat och analys

5.1 Resultat av vår studie

I undersökningen svarade totalt 48 SO-lärare i Malmö stad, Helsingborgs kommun och Lunds kommun från de fem olika områdestyperna utifrån Boverkets Segregationsbarometer som mäter bostadsområdets socioekonomiska status. Av alla som deltog i studien svarade sju (~14,6%) från en skola i typ 1 område, fyra (~ 8, 3%) från ett typ 2 område, nio (~ 18, 8%) från ett typ 3 område, 26 (~ 54,2%) från typ 4 område och två stycken (~ 4,2%) från ett typ 5 område. Anledningen till att våra svar har spridd fördelning beror på att det är ungefär lika stor fördelning befolkning i områdena. Slås de tre kommunernas befolkning ihop är det, enligt våra beräkningar från boverket, 14,2% i områdestyp 1, 11,5% i typ 2, 22,9% i typ 3, 47% i typ 4 och 4,4 % i typ 5. Dessa siffror kommer från 2023.

<p><i>Tabell 1</i></p> <p>Uppdelning av de olika socioekonomiska områdena</p> <ul style="list-style-type: none">typ 1typ 2typ 3typ 4typ 5 (4,2%) <table border="1"><thead><tr><th>Typ</th><th>Andel (%)</th></tr></thead><tbody><tr><td>Typ 1</td><td>14,6%</td></tr><tr><td>Typ 2</td><td>8,3%</td></tr><tr><td>Typ 3</td><td>18,8%</td></tr><tr><td>Typ 4</td><td>54,2%</td></tr><tr><td>Typ 5</td><td>4,2%</td></tr></tbody></table>	Typ	Andel (%)	Typ 1	14,6%	Typ 2	8,3%	Typ 3	18,8%	Typ 4	54,2%	Typ 5	4,2%	<p><i>Tabell 2</i></p> <p>Andel personer som bor i de olika socioekonomiska områdena</p> <ul style="list-style-type: none">Typ 1Typ 2Typ 3Typ 4Typ 5 (4.4%) <table border="1"><thead><tr><th>Typ</th><th>Andel (%)</th></tr></thead><tbody><tr><td>Typ 1</td><td>14,2%</td></tr><tr><td>Typ 2</td><td>11,5%</td></tr><tr><td>Typ 3</td><td>22,9%</td></tr><tr><td>Typ 4</td><td>47,0%</td></tr><tr><td>Typ 5</td><td>4,4%</td></tr></tbody></table>	Typ	Andel (%)	Typ 1	14,2%	Typ 2	11,5%	Typ 3	22,9%	Typ 4	47,0%	Typ 5	4,4%
Typ	Andel (%)																								
Typ 1	14,6%																								
Typ 2	8,3%																								
Typ 3	18,8%																								
Typ 4	54,2%																								
Typ 5	4,2%																								
Typ	Andel (%)																								
Typ 1	14,2%																								
Typ 2	11,5%																								
Typ 3	22,9%																								
Typ 4	47,0%																								
Typ 5	4,4%																								
<p><i>Tabell 1 visar hur stor andel av de som svarade på enkäten arbetar på skolor som ligger i de olika socioekonomiska områdena.</i></p>	<p><i>Tabell 2 visar hur stor andel av befolkningen i Lunds kommun, Malmö Stad och Helsingborg kommun som bor i de olika socioekonomiska områdena</i></p>																								

5.1.1 Användning av *Lilla aktuellt skola* och andra nyhetskällor

Lilla aktuellt skola är en nyhetskälla anpassad för barn i mellanstadieåldern. Rönnberg (2010:326) skriver att *Lilla aktuellt skola* är ett program som försöker beskriva politik och nyheter på ett så opartiskt och intressant sätt som möjligt för barn. De försöker få med helheten, alltså båda sidor av konflikter. De låter barn få tala i programmet och de programledarna själva berättar ofta om de olika ämnena för att hålla nivå och språk på barnens nivå. Rönnberg skriver även att TV-nyheter är den enda källan barnen har till omvärlden, som i dagens samhälle då det

istället bytts ut mot sociala medier. Enligt Mediemyndigheten (2025:81) är vuxna den vanligaste källan till nyheter för åldrarna 9-12 år. Tiktok, snapchat, youtube influencers är de största nyhetskällorna för barn utöver vuxna. Det är elevers sätt att få se en annan bild av omvärlden än den skolvärld de lever i. Sociala medier idag saknar den trovärdighet och korrekthet som 2010-talets TV-nyheter erbjöd, vilket även måste tas i beaktning i dagens samhälle (Rönnerberg, 2010:236). Det närmsta elever idag kan komma dessa TV-nyheter som visades förr skulle då kunna vara *Lilla aktuellt skola*.

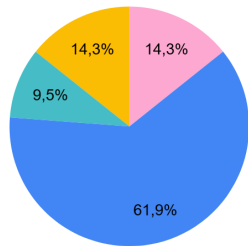
Den största anledningen till att lärare använder *Lilla aktuellt skola* i alla typområden är för att öka elevers nyhetsförståelse. I typ 5 är det 100% som angett detta som anledning. I typ 4 är det 50% som angett att det handlar om att öka elevernas nyhetsförståelse, 23,1% använder det för att skapa diskussioner om samhällsfrågor, 11,5 % använder det för att det är ett lättillgängligt och tidseffektivt material, 11,5% anger att det är för att stärka elevernas mediekompetens och källkritik och 3,8% har angett att det är en blandning av allt, men aldrig som tidsfördriv. I typ 3 har 66,7% svarat att de använder *Lilla aktuellt skola* för att öka elevernas nyhetsförståelse, 11,1% anger att det är för att det är ett lättillgängligt och tidseffektivt material, 11,1% använder det för att för att skapa diskussioner om samhällsfrågor och 11,1% anger att det är för att visa nyheter som är barnanpassat till skillnad från annat material som används. I typ 2 anger 75% av alla lärare att de använder det för att skapa diskussioner om samhällsfrågor och 25% använder det för att för att skapa diskussioner om samhällsfrågor. I typ 1 har 42,9% av alla lärare anger att de använder *Lilla aktuellt skola* för att öka elevernas nyhetsförståelse, 14,3% använder det för att det är ett lättillgängligt och tidseffektivt material, 14,3% använder det för att skapa diskussioner om samhällsfrågor och 28,6% anger att det är en blandning av alla alternativen.

Tabell 3

Vilken är den största anledningen till att du använder dig av Lilla aktuellt?

Samtliga svar i urvalet

- Övrigt
- Öka elevernas nyhetsförståelse
- För att det är ett lättillgängligt och tidseffektivt material
- För att skapa diskussioner om samhällsfrågor

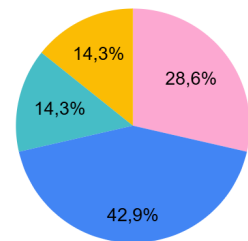

Tabell 4

Vilken är den största anledningen till att du använder dig av Lilla aktuellt?

Områdestyp 1

- Övrigt, 28,6%
- Öka elevernas nyhetsförståelse, 42,9%
- För att det är ett lättillgängligt och tidseffektivt material, 14,3%
- För att skapa diskussioner om samhällsfrågor, 14,3%

Tabell 3 visar vilken den största anledningen är, enligt hela urvalet att visa Lilla aktuellt skola som undervisnings-material.

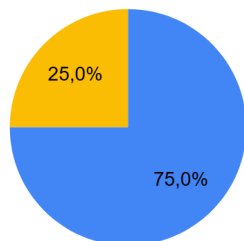
Tabell 4 visar vilken den största anledningen är, enligt områdestyp 1, att visa Lilla aktuellt skola som undervisningsmaterial

Tabell 5

Vilken är den största anledningen till att du använder dig av Lilla aktuellt?

Områdestyp 2

- Öka elevernas nyhetsförståelse, 75%
- För att skapa diskussioner om samhällsfrågor, 25%

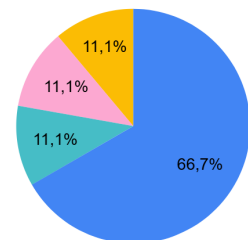

Tabell 6

Vilken är den största anledningen till att du använder dig av Lilla aktuellt?

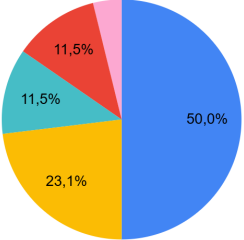

Områdestyp 3

- Öka elevernas nyhetsförståelse, 66,7%
- För att det är ett lättillgängligt och tidseffektivt material, 11,1%
- Övrigt, 11,1%
- För att skapa diskussioner om samhällsfrågor, 11,1%

Tabell 5 visar vilken den största anledningen är, enligt områdestyp 2, att visa Lilla aktuellt skola som undervisningsmaterial

Tabell 6 visar vilken den största anledningen är, enligt områdestyp 3, att visa Lilla aktuellt skola som undervisningsmaterial

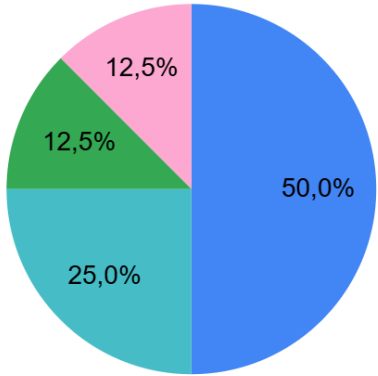
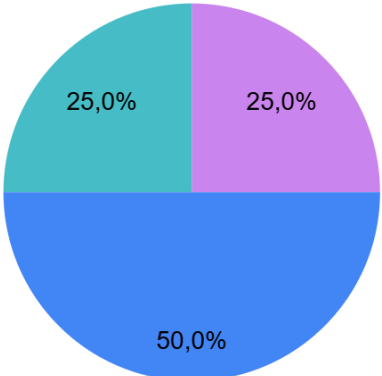
<p>Tabell 7</p> <p>Vilken är den största anledningen till att du använder dig av Lilla aktuellt?</p> <p>Områdestyp 4</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Öka elevernas nyhetsförståelse, 50% ● För att skapa diskussioner om samhällsfrågor, 23,1% ● För att det är lättillgängligt och tidseffektivt material, 11,5% ● Stärka elevernas mediekompetens och källkritik, 11,5% ● Övrigt, 3,8% 	<p>Tabell 8</p> <p>Vilken är den största anledningen till att du använder dig av Lilla aktuellt?</p> <p>Områdestyp 5</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Öka elevernas nyhetsförståelse, 100%
<p><i>Tabell 7 visar vilken den största anledningen är, enligt områdestyp 4, att visa Lilla aktuellt skola som undervisningsmaterial</i></p>	<p><i>Tabell 8 visar vilken den största anledningen är, enligt områdestyp 5, att visa Lilla aktuellt skola som undervisningsmaterial</i></p>

Både vår enkät och källorna tyder på att nyheter och aktuella ämnen är en central del av SO-undervisningen, speciellt i samhällskunskap. *Lilla aktuellt skola* utgör en stor del av undervisningen inom området för alla tillfrågade lärare och många av dem kompenserar även med annan typ av nyhetsundervisning. I områdestyp 1 arbetar 85,7% och i områdestyp 4 arbetar 96,2% med nyheter på andra sätt. I övriga områden arbetar alla lärare med det utöver *Lilla aktuellt skola*. Jakobsson och Olsson (2023:74, 77, 88) menar att nyhetsbevakning ses som ett sätt att stimulera omvärldsintresset och förmågan att vara en aktiv samhällsmedborgare. Jakobsson och Olsson (2023: 74, 77, 88) menar att arbeta med nyheter i allmänhet och att göra det som en vana är viktigt för allmänbildning och begreppsförståelse. Kuş och Öztürk (2019:17) hävdar att det motiverar elevernas deltagande och dessutom utvecklas sociala och kommunikativa färdigheter och hänvisar till den turkiska läroplanen.

5.1.2. Kompensatorisk undervisning

Typ 3 är ett område som kallas för socioekonomiskt blandade områden. Enligt segregationsbarometern betyder detta att människor med olika bakgrunder bor i samma område. Detta betyder att skolorna i typ 3 området är heterogena skolor med elever med olika bakgrunder med mer eller mindre socioekonomiska förutsättningar. I frågan om de arbetar med uppgifter runt *Lilla aktuellt skola* är det över hälften som inte gör det och på frågan om det finns veckor de gör ett aktivt val att hoppa över avsnitt är det 41,7% som svarar att de inte kollar igenom avsnittet innan. Detta är statistik som utmärker sig eftersom det ser så olika ut i de andra områdestyperna och speciellt på kanterna i typ 1 och 5. Huss (2024) skriver om att alla elever i

heterogena klasser gynnas av att vara just heterogena. Det går att spekulera om att de heterogena skolorna får reflekterande och kritiskt tänkande förmågor naturligt av varandra och att det är därför läraren inte behöver lägga lika mycket tid på aktiviteter och förberedelser med programmet. Det kan vara så att elever med olika bakgrund som umgås och arbetar tillsammans i skolan får förståelse för olika perspektiv och tankar på andra sätt än lärarstyrda diskussioner. En annan infallsvinkel som ställer sig mot denna idé kan å andra sidan handla om att risken för konflikt i en heterogen klass kan vara större eftersom det finns olika erfarenheter, värderingar, språkskillnader eller kunskapsnivåer. Läraren kan därför inta en undvikande strategi (Flensner, 2019:5-6) och väljer därför att inte skapa reflekterande aktiviteter i samband med *Lilla aktuellt skola*.

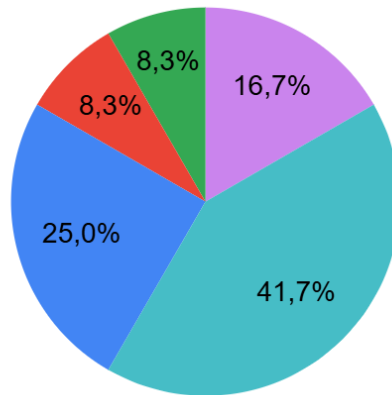
<p>Tabell 9</p> <p>Anledningar till att hoppa över ett avsnitt Typområde 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tidsbrist ● Jag brukar inte kolla igenom avsnittet innan ● Det skulle skapa oro i klassrummet ● Övrigt <table border="1"> <caption>Data for Tabell 9</caption> <thead> <tr> <th>Anledning</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tidsbrist</td> <td>50,0%</td> </tr> <tr> <td>Jag brukar inte kolla igenom avsnittet innan</td> <td>25,0%</td> </tr> <tr> <td>Övrigt</td> <td>12,5%</td> </tr> <tr> <td>Det skulle skapa oro i klassrummet</td> <td>12,5%</td> </tr> </tbody> </table>	Anledning	Procent	Tidsbrist	50,0%	Jag brukar inte kolla igenom avsnittet innan	25,0%	Övrigt	12,5%	Det skulle skapa oro i klassrummet	12,5%	<p><i>Tabell 9 visar olika anledningar lärare i områdestyp 1 haft för att hoppa över ett avsnitt av Lilla aktuellt skola.</i></p>
Anledning	Procent										
Tidsbrist	50,0%										
Jag brukar inte kolla igenom avsnittet innan	25,0%										
Övrigt	12,5%										
Det skulle skapa oro i klassrummet	12,5%										
<p>Tabell 10</p> <p>Anledning till att hoppa över ett avsnitt Typområde 2</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nej ● Tidsbrist ● Jag brukar inte kolla igenom avsnittet innan <table border="1"> <caption>Data for Tabell 10</caption> <thead> <tr> <th>Anledning</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tidsbrist</td> <td>50,0%</td> </tr> <tr> <td>Nej</td> <td>25,0%</td> </tr> <tr> <td>Jag brukar inte kolla igenom avsnittet innan</td> <td>25,0%</td> </tr> </tbody> </table>	Anledning	Procent	Tidsbrist	50,0%	Nej	25,0%	Jag brukar inte kolla igenom avsnittet innan	25,0%	<p><i>Tabell 10 visar olika anledningar lärare i områdestyp 2 haft för att hoppa över ett avsnitt av Lilla aktuellt skola.</i></p>		
Anledning	Procent										
Tidsbrist	50,0%										
Nej	25,0%										
Jag brukar inte kolla igenom avsnittet innan	25,0%										

Tabell 11

Anledningar till att hoppa över ett avsnitt

Typområde 3

- Nej
- Jag brukar inte kolla igenom avsnittet innan
- Tidsbrist
- Ett ämne togs upp i avsnittet som skulle påverka enskilda elever/elevgruppen negativt
- Det skulle skapa oro i klassrummet,

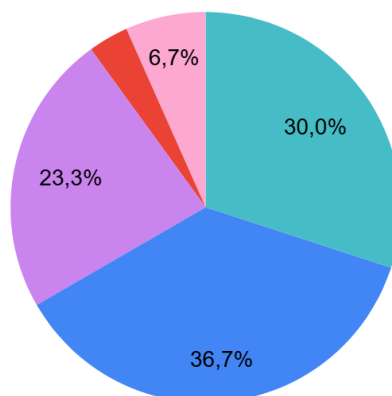
Tabell 11 visar olika anledningar lärare i områdestyp 3 haft för att hoppa över ett avsnitt av Lilla aktuellt skola.

Tabell 12

Anledningar till att hoppa över ett avsnitt

Typområde 4

- Jag brukar inte kolla igenom avsnittet innan
- Tidsbrist
- Nej
- Ett ämne togs upp i avsnittet som skulle påverka enskilda elever/elevgruppen negativt (3,3%)
- Övrigt

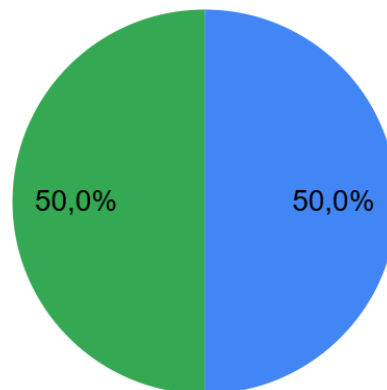
Tabell 12 visar olika anledningar lärare i områdestyp 4 haft för att hoppa över ett avsnitt av Lilla aktuellt skola.

Tabell 13

Anledningar till att hoppa över ett avsnitt

Typområde 5

- Tidsbrist
- Det skulle skapa oro i klassrummet

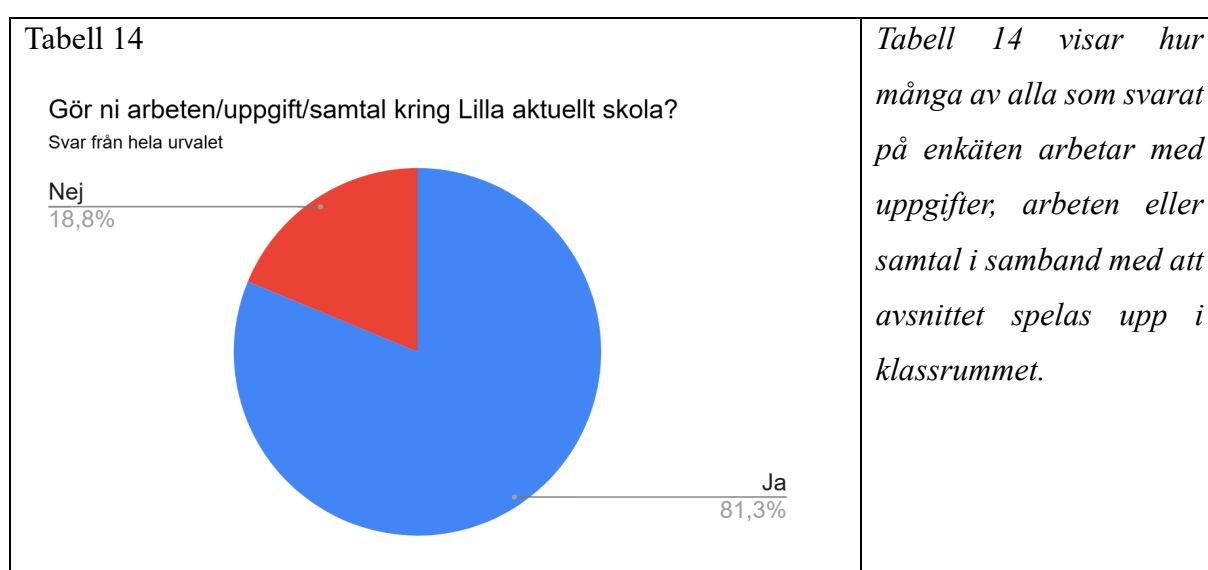
Tabell 13 visar olika anledningar lärare i områdestyp 5 haft för att hoppa över ett avsnitt av *Lilla aktuellt skola*.

Andra forskare som stöttar de positiva aspekterna av det heterogena klassrummet är Dovemark och Holm (2015:78) samt Jobér (2012:76). De menar på att det kompensatoriska arbetet är större i de socioekonomiskt utsatta områdena och gör därför att eleverna känner en större trygghet och gemenskap i dessa skolor. De skolor som ligger i områden med socioekonomiska goda förutsättningar (Dovemark och Holm, 2015:78) är ofta präglade av ett ansvarstagande som elever med föräldrar som akademisk bakgrund klarar av på ett bättre sätt än elever som inte får det akademiska stödet hemifrån. Därför finns det en större anda av att “alla kan lyckas” på de segregerade skolorna och fler elever känner sig därför sedda av personalen på skolan. Vår data har inte en tydlig förankring som menar på att detta stämmer, dock är det tydligt att i områdestyp 1 finns en majoritet som upplever att eleverna är mer engagerade än förut. Det är 71,4 % av lärarna som upplever att eleverna är mer engagerade i samtal om nyheter än när de började som lärare. Detta kan tyda på att eleverna har blivit trygga i att uttrycka sig när det gäller diskussioner där det finns delade meningar och olika perspektiv. Områdestyp 5 har en högre siffra i samma fråga där 100% tycker att eleverna har blivit mer engagerade. Enligt teorin skulle eleverna i typ 5 vara en mer homogen grupp där många har liknande åsikter eftersom de har likadan bakgrund och därför känner sig mer engagerade och tryggare att uttrycka sig när klasskompisarna tycker samma (Flensner, 2019:94-95).

5.1.3. Lärarroller

Flensners, Kuş och Öztürks olika lärarroller kan appliceras på flera av frågorna vi har ställt i enkäten. I frågan om hur lärarna arbetar runt *Lilla aktuellt skola* är det 18,8% av lärare som

svarade att de inte arbetar runt programmet. Att läraren undviker att följa upp det med samtal eller uppgifter kan därför kopplas till Flensners (2019:5-6) undvikande eller förnekande perspektiv där lärarna är oroliga för konflikterna som kan uppstå. Det kan också vara så att läraren inte tycker att det finns olika perspektiv och åsikter kring olika ämnen och anser därför inte att vidare diskussioner behövs i klassrummet eller är villiga att avsätta tid till det. Enligt Kellys positioner (1980), som Kuş och Öztürk (2019:17) använder, är strategin *exklusiv neutralitet* där läraren väljer att inte diskutera de kontroversiella ämnen och sina egna ståndpunkter. Det går att anta att de lärarna som inte arbetar runt *Lilla aktuellt skola* antar denna strategi.

Att man inte gör arbete kring programmet innebär dock inte att dessa lärarpositioner är definitiva, utan endast att man inte använder det som grund i de diskussioner de uppmuntrar till. Av de nio (18,8%) lärare som har svarat att de inte gör uppföljande aktiviteter är det endast en av dem som inte använder andra nyhetskällor än *Lilla aktuellt skola*, vilket gör att den klass som läraren undervisar antagligen får avsevärt mindre tillgång till att bearbeta den information de fått från programmet. Detta kan i sin tur hämma det kritiska tänkandet och den demokratiska kompetens de får genom att diskutera eller arbeta med dessa nutidsaktuella ämnen vilket både Flensner (2019:5-6) och Kuş och Öztürk (2029:17) tar upp i sina vetenskapliga artiklar. Denna klass kan diskutera kontroversiella ämnen utan att de är aktuella, vilket fortfarande kan bidra till att de får tänka kritiskt.

5.1.4. Frekvent undervisning

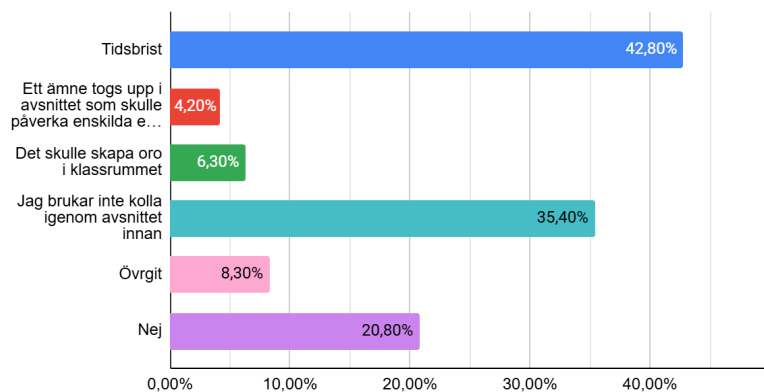
Jakobsson och Olsson (2023:74, 77, 88) har undersökt frekvent nyhetsbevakning i högstadiet. De har kommit fram till att en femtedel (17,5-20%) av all lektionstid av den totala undervisningstiden i samhällskunskap går åt nyhetsbevakning. I mellanstadiet finns cirka 85 timmar till SO per läsår. Detta innebär att om man tittar på *Lilla aktuellt skola* varje vecka, vilket är 20 minuter, tar det upp 15,7% av all undervisning i SO. Att ha en sådan frekvent undervisning som 53,8% av alla lärare som kollar varje vecka har, bidrar enligt Jakobsson och Olsson (2023:74, 77, 88) bland annat till etablering av goda vanor, allmänbildning och utveckling av begreppslig förståelse. Det bidrar även till demokratisk potential, alltså att man utvecklar elevernas engagemang och demokratiska medborgarskap genom att diskutera moraliska och politiska frågor ur ett aktualiserat nyhetsflöde. Att använda sig av autentiska nyheter bidrar även till ett möte av material som finns utanför den vardagliga skolvärlden (Jakobsson och Olsson, 2023:74, 77, 88).

15,7% av all undervisningstid är dock en stor andel av den undervisningstid som SO:n har. Detta lämnar en mindre andel till resterande delar som ska tas upp inom historia, religion, geografi och samhällskunskap. Detta kan leda till tidsbrist, vilket 43,8% av alla lärare uttrycker är en anledning till att ett avsnitt har hoppats över. En annan del som Jakobsson och Olsson (2023:73, 78, 88) tar upp som nackdel till frekvent undervisning är brist på fördjupning och isolering. Det blir en isolerad del av undervisningen som inte tillhör området som arbetas med i resterande delar av ämnet samt att det inte finns möjlighet till fördjupning av området. En frekvent användning av *Lilla aktuellt skola* som nyhetskälla bidrar alltså till allmänbildning, men eleverna går miste om den systematiska utvecklingen till djupare kritiskt omdöme eller analytisk förmåga.

Tabell 15

Anledningar till att hoppa över ett avsnitt

Alla i urvalet

Tabell 15 visar alla i urvalets olika anledningar till att de har hoppat över ett avsnitt av *Lilla aktuellt skola*.

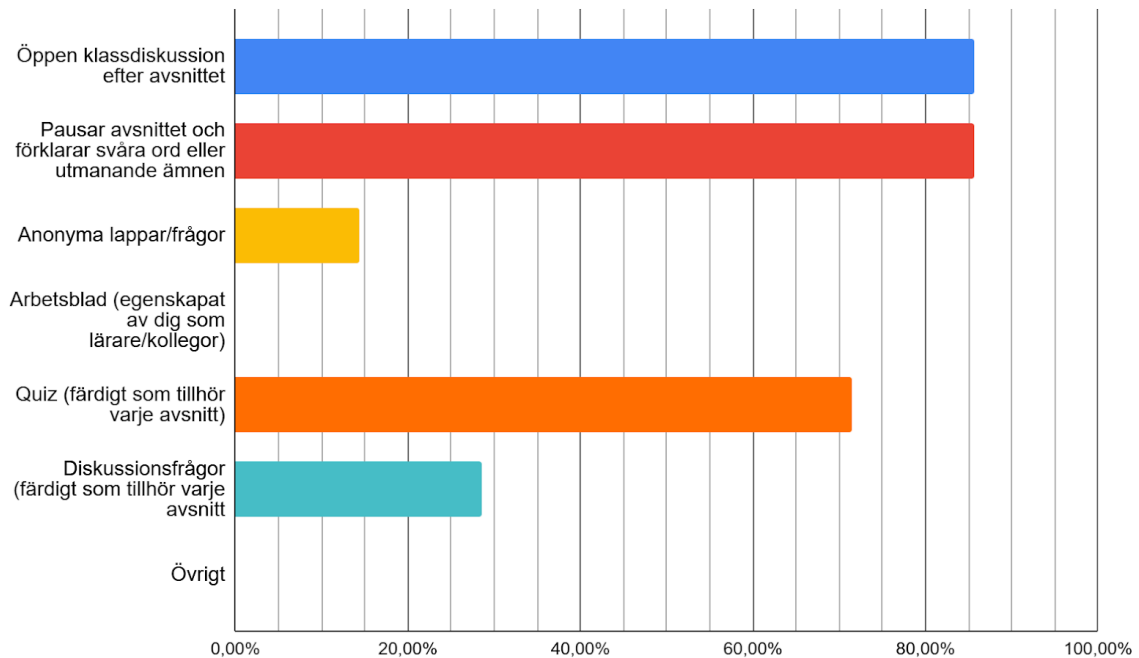
Av alla de som svarade på undersökningen var det 100% som använder *Lilla aktuellt skola* på något sätt i sin undervisning. Det är dock en spridning i hur frekvent användningen av *Lilla aktuellt skola* är. Områdes typ 4 är mer konsekvent i tittandet av *Lilla aktuellt skola* och arbete med aktiviteter runt avsnittet. De har en högre andel som tittar varje vecka (69,2%) och gör aktiviteter efter varje avsnitt (88,5%). Typ 2 sticker dock ut i tittandet av *Lilla aktuellt skola* och är den grupp som tittar mest frekvent, då 75% kollar varje vecka och 25% kollar nästan varje vecka. De har en relativt hög andel som även gör uppgifter, men inte lika frekvent som typ 4. Det område som tittar minst är typ 1, men när de väl tittar så gör de oftast aktiviteter runt. Den stora anledningen till att typ 1 inte tittat på *Lilla aktuellt skola* är tidsbrist, vilket 57,1% av alla i typ 1 svarade.

Områdestyp 1

Tabell 16

Vilka aktiviteter används i samband med Lilla aktuellt?

Områdestyp 1

Tabell 17

Hur ofta tittar lärare på Lilla aktuellt?

Områdestyp 1

I stapeldiagrammet (tabell 16) visas de olika aktiviteter som områdestyp 1 använder när de tittar på Lilla aktuellt skola.

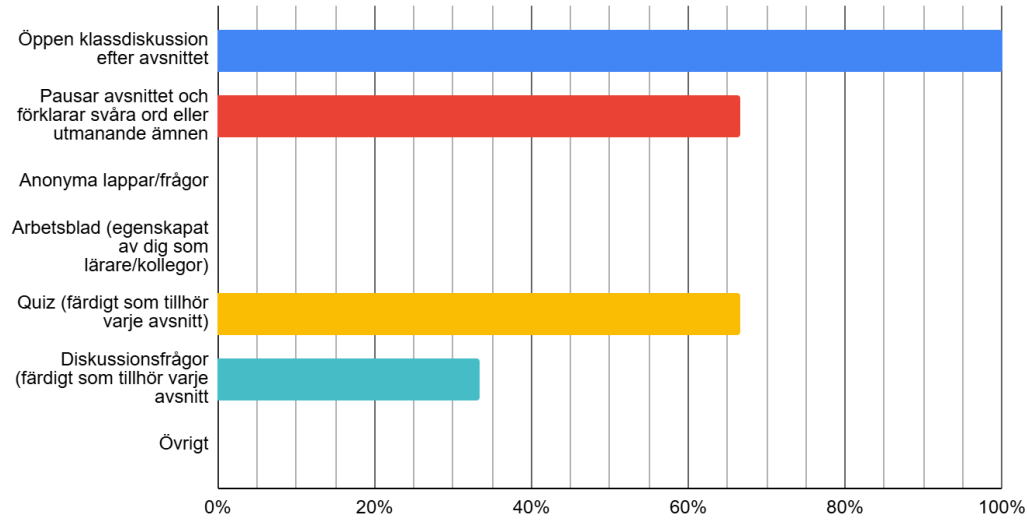
Cirkeldiagrammet (tabell 17) visar hur ofta lärare i områdestyp 1 tittar på Lilla aktuellt skola.

Områdestyp 2

Tabell 18

Vilka aktiviteter används i samband med Lilla aktuellt?

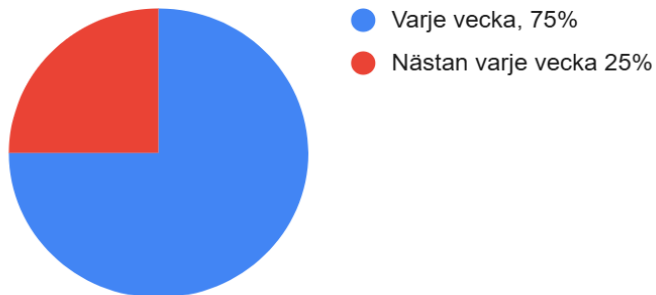
Områdestyp 2

Tabell 19

Hur ofta tittar lärare på Lilla aktuellt?

Områdestyp 2

I stapeldiagrammet (tabell 18) visas de olika aktiviteter som områdestyp 2 använder när de tittar på Lilla aktuellt skola.

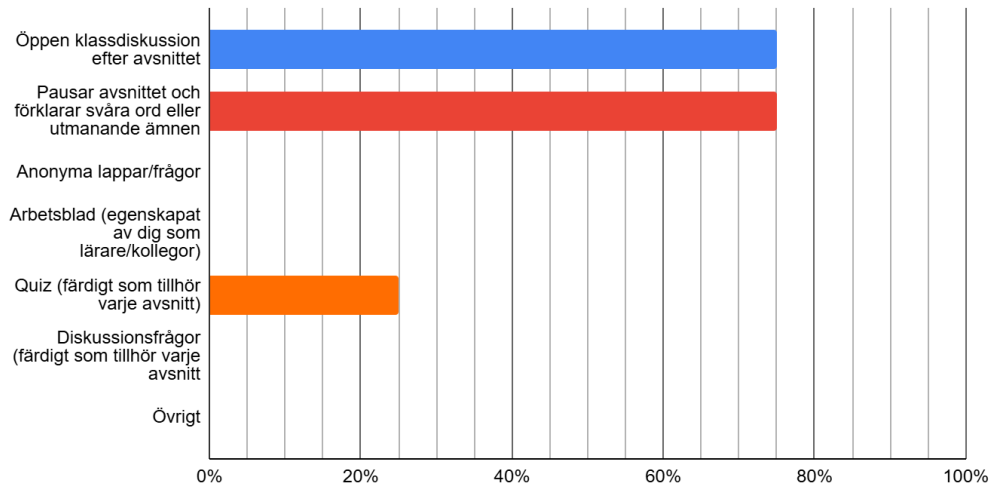
Cirkeldiagrammet (tabell 19) visar hur ofta lärare i områdestyp 2 tittar på Lilla aktuellt skola.

Områdestyp 3

Tabell 20

Vilka aktiviteter används i samband med Lilla aktuellt?

Typområde 3

Tabell 21

Hur ofta tittar lärare på Lilla aktuellt?

Områdestyp 3

I stapeldiagrammet (tabell 20) visas de olika aktiviteter som områdestyp 3 använder när de tittar på Lilla aktuellt skola.

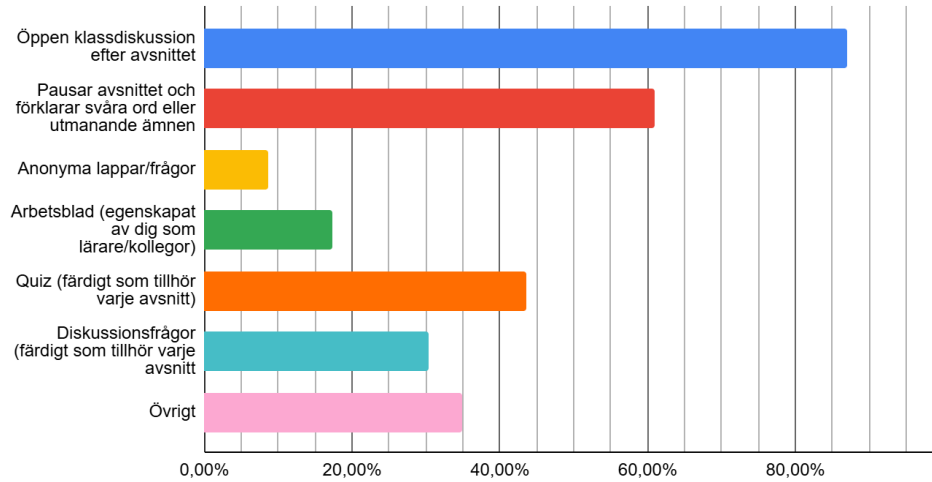
Cirkeldiagrammet (tabell 21) visar hur ofta lärare i områdestyp 3 tittar på Lilla aktuellt skola.

Områdestyp 4

Tabell 22

Vilka aktiviteter används i samband med Lilla aktuellt?

Typområde 4

Tabell 23

Hur ofta tittar lärare på Lilla aktuellt?

Områdestyp 4

I stapeldiagrammet (tabell 22) visas de olika aktiviteter som områdestyp 2 använder när de tittar på Lilla aktuellt skola.

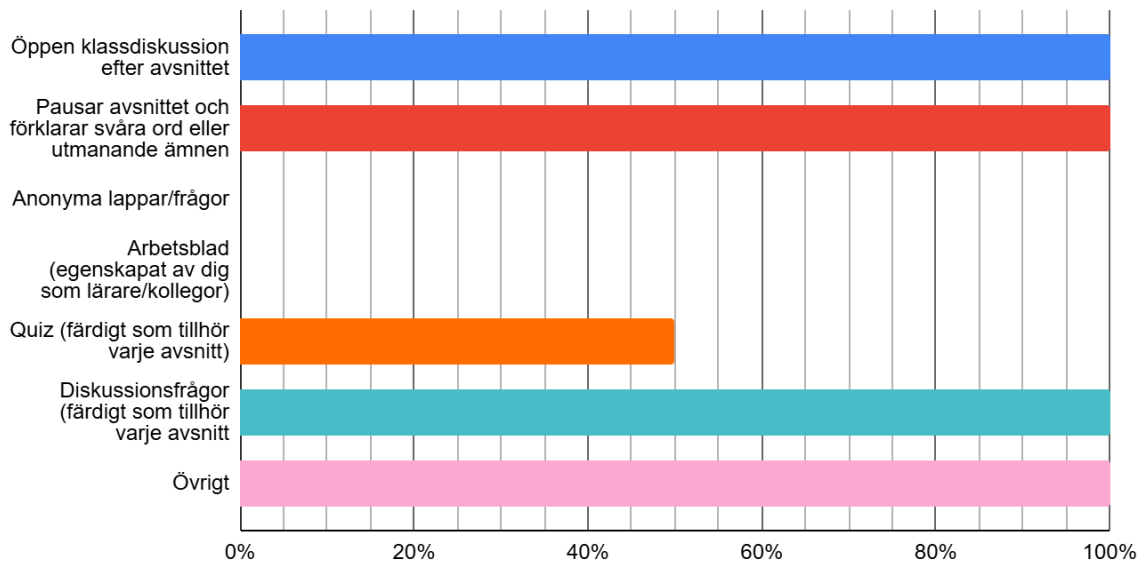
Cirkeldiagrammet (tabell 23) visar hur ofta lärare i områdestyp 2 tittar på Lilla aktuellt skola.

Områdestyp 5

Tabell 24

Vilka aktiviteter används i samband med Lilla aktuellt?

Typområde 5

Tabell 25

Hur ofta tittar lärare på Lilla aktuellt?

Områdestyp 5

I stapeldiagrammet (tabell 24) visas de olika aktiviteter som områdestyp 2 använder när de tittar på Lilla aktuellt skola.

Cirkeldiagrammet (tabell 25) visar hur ofta lärare i områdestyp 2 tittar på Lilla aktuellt skola.

I vår studie undersöks även skillnaden mellan frekvent undervisning av *Lilla aktuellt skola* och användningen av andra nyhetskällor. Det visar sig i studien att svaren skiljer sig mellan alla lärare som har svarat kring hur ofta de visar *Lilla aktuellt skola*. För att få en likvärdig undervisning kring allmänbildning, begreppskunskap och goda nyhetsvanor bör de lärare som inte använder *Lilla aktuellt skola* lika frekvent använda sig av andra metoder för att undervisa om nyheter. Det behövs för att kompensera för det eleverna missar när de inte tittar veckovis.

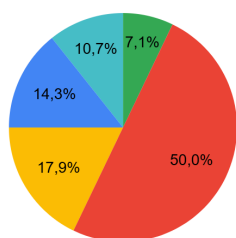
Vår undersökning tyder dock på att detta inte görs. Studien visar att om läraren använder *Lilla aktuellt skola* varje vecka eller nästan varje vecka så arbetar majoriteten med nyheter minst en gång i veckan eller 2-3 gånger i månaden med nyheter på andra sätt. Av de som tittar varje vecka är det 82,2% som använder andra nyhetskällor i sitt undervisningsmaterial nästan varje vecka. Använder läraren *Lilla aktuellt skola* nästan varje vecka så pratar 70% av dem om nyheter på annat sätt nästan varje vecka. Av de som tittar 1-2 gånger i månaden är det 83,1% arbetar med nyheter på andra sätt nästan varje vecka. Det som skiljer sig åt är dock att de resterande 16,7% inte gör något alls. De som tittar varje vecka eller nästan varje vecka arbetar på något annat sätt men under färre tillfällen, med undantag från 10% som tittar nästan varje vecka som inte gör något alls. I gruppen som arbetar med *Lilla aktuellt skola* vid enstaka tillfällen arbetar 25% med andra nyheter nästan varje vecka. Resterande 75% arbetar mindre än en gång i månaden eller inte alls. De som tittar mindre frekvent på *Lilla aktuellt skola* använder alltså andra nyheter lika mycket eller mindre än de som tittar varje vecka eller nästan varje vecka.

Tabell 26

Hur ofta arbetar ni om aktuella nyheter utöver lilla aktuellt?

Varje vecka

- 1 gång i månaden
- 1 gång i veckan
- 2-3 gånger i månaden
- 2-3 gånger i veckan
- Färre än 1 gång i månaden

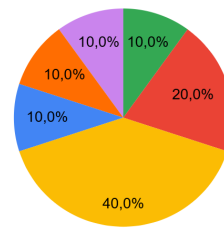

Tabell 27

Hur ofta arbetar ni om aktuella nyheter utöver Lilla aktuellt?

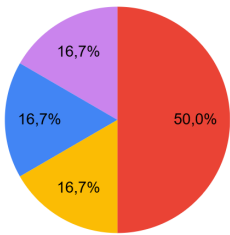
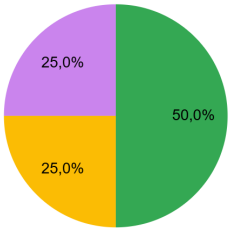
Nästan varje vecka

- 1 gång i månaden
- 1 gång i veckan
- 2-3 gånger i månaden
- 2-3 gånger i veckan
- Bara när jag undervisar i samhällskunskap
- inte alls

Tabell 26 visar hur ofta alla som tittar på *Lilla aktuellt skola* varje vecka arbetar med nyheter på andra sätt.

Tabell 27 visar hur ofta alla som tittar på *Lilla aktuellt skola* nästan varje vecka arbetar med nyheter på andra sätt.

<p>Tabell 28</p> <p>Hur ofta arbetar ni om aktuella nyheter utöver Lilla aktuellt?</p> <p>Kollar Lilla aktuellt 1-2 gånger i månaden</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 1 gång i veckan ● 2-3 gånger i månaden ● 2-3 gånger i veckan ● inte alls <table border="1"> <caption>Data for Tabell 28</caption> <thead> <tr> <th>Kategori</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 gång i veckan</td> <td>50,0%</td> </tr> <tr> <td>2-3 gånger i månaden</td> <td>16,7%</td> </tr> <tr> <td>2-3 gånger i veckan</td> <td>16,7%</td> </tr> <tr> <td>inte alls</td> <td>16,7%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategori	Procent	1 gång i veckan	50,0%	2-3 gånger i månaden	16,7%	2-3 gånger i veckan	16,7%	inte alls	16,7%	<p>Tabell 29</p> <p>Hur ofta arbetar ni om aktuella nyheter utöver lilla aktuellt?</p> <p>Vid enstaka tillfällen</p> <ul style="list-style-type: none"> ● 1 gång i månaden ● 2-3 gånger i månaden ● inte alls <table border="1"> <caption>Data for Tabell 29</caption> <thead> <tr> <th>Kategori</th> <th>Procent</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 gång i månaden</td> <td>50,0%</td> </tr> <tr> <td>2-3 gånger i månaden</td> <td>25,0%</td> </tr> <tr> <td>inte alls</td> <td>25,0%</td> </tr> </tbody> </table>	Kategori	Procent	1 gång i månaden	50,0%	2-3 gånger i månaden	25,0%	inte alls	25,0%
Kategori	Procent																		
1 gång i veckan	50,0%																		
2-3 gånger i månaden	16,7%																		
2-3 gånger i veckan	16,7%																		
inte alls	16,7%																		
Kategori	Procent																		
1 gång i månaden	50,0%																		
2-3 gånger i månaden	25,0%																		
inte alls	25,0%																		
<p><i>Tabell 28 visar hur ofta alla som tittar på Lilla aktuellt skola en till två gånger i månaden arbetar med nyheter på andra sätt.</i></p>	<p><i>Tabell 29 visar hur ofta alla som tittar på Lilla aktuellt skola vid enstaka tillfällen arbetar med nyheter på andra sätt.</i></p>																		

Av alla områdena är det typ 5 som arbetar mest med nyheter över lag. De arbetar med *Lilla aktuellt skola* varje eller nästan varje vecka samt arbetar med övriga nyheter minst en gång i veckan. Därefter har vi typ 2 som arbetar med det näst mest. De arbetar med *Lilla aktuellt skola* varje eller nästan varje vecka, men arbetar med nyheter en gång i veckan eller 2-3 gånger i månaden. De övriga typområdena är väldigt spridda i sin användning av andra typer av nyheter jämfört med användningen av *Lilla aktuellt skola*.

5.1.5. Objektivitet

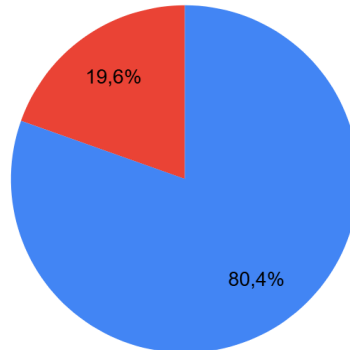
I sista frågan undersöks det om huruvida lärarna pratar objektivt eller om åsikter när de pratar om olika nyheter. Av alla som svarade så var det 80% som svarade att de pratar om både åsikter och om nyheter ur ett objektivt perspektiv, medan 20% svarar att de endast pratar om nyheter ur ett objektivt perspektiv. I områdestyp 1, 3 och 5 svarar 100% att de undervisar om nyheter ur ett objektivt perspektiv samt låter eleverna uttrycka sina egna åsikter. I områdestyp 2 är det 25 % och i områdestyp 4 är det 32 % som endast pratar om nyheter ur ett objektivt perspektiv.

Tabell 29

När ni pratar om nyheter och aktuella ämnen, ligger fokuset på sakfrågan eller åsikterna kring sakfråga...

Hela urvalet

- Vi pratar både om elevernas åsikter och om nyheten/ämnet ur ett objektivt perspektiv
- Vi pratar endast om nyheten/ämnet ur ett objektivt perspektiv

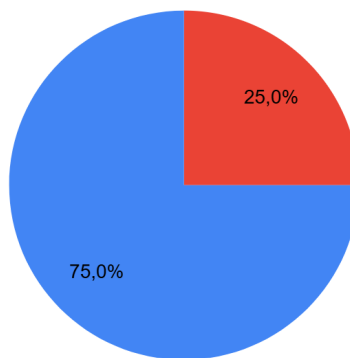
Tabell 29 visar hur hela urvalet arbetar med nyheter på ett objektivt eller åsiktsbaserat sätt.

Tabell 30

När ni pratar om nyheter och aktuella ämnen, ligger fokuset på sakfrågan eller åsikterna kring sakfrågan?

Typområde 2

- Vi pratar endast om nyheten/ämnet ur ett objektivt perspektiv
- Vi pratar både om elevernas åsikter och om nyheten/ämnet ur ett objektivt perspektiv

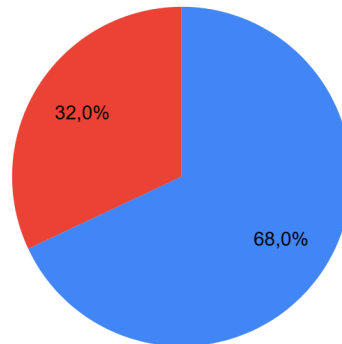
Tabellen visar hur område 2 arbetar med nyheter på ett objektivt eller åsiktsbaserat sätt.

Tabell 31

När ni pratar om nyheter och aktuella ämnen, ligger fokuset på sakfrågan eller åsikterna kring sakfrågan?

Typområde 4

- Vi pratar både om elevernas åsikter och om nyheten/ämnet ur ett objektivt perspektiv
- Vi pratar endast om nyheten/ämnet ur ett objektivt perspektiv

Tabellen visar hur områdestyp 4 arbetar med nyheter på ett objektivt eller åsiktsbaserat sätt.

Erik Andersson (2012:107-110) skriver om vikten att låta elever få lära sig diskutera och ha en åsikt i skolan, då de redan stöter på ställningstaganden via sociala medier. Detta skulle innebära att 20% av de lärare i vår studies elever blir en så kallad "citizens-in-waiting" och som då inte får lära sig att bli en demokratisk medborgare här och nu, utan en kommande medborgare. Dessa elever går då miste om att lära sig hur man hanterar rättigheten att ha en åsikt och att vara en demokratisk medborgare, vilket ingår i skolans uppdrag (Lgr, 2022). Eleverna får alltså endast lära sig om nyheter ur ett objektivt perspektiv. Elever behöver enligt Andersson (2012:109-110) lära sig hur man pratar med andra om sin åsikt och lära sig att andra inte har samma åsikt i en trygg miljö, innan de kastas ut utan ramar på de åsiktsfulla sociala medierna som färdiga medborgare.

Tväråarna (2019:144) skriver dock om vikten att arbeta objektivt med nyheter för att kunna skapa en djupare förståelse och att åsikter i denna mening tar bort fördjupningen i inläringen. De 20% som endast pratar om nyheter ur ett objektivt perspektiv får lära sig att använda sitt analytiska tänkande och vilket utvecklar det politiska omdömet och en syn på rättvisa. Att få lov att prata om åsikter räcker inte, utan elever behöver förstå värderingar, logisk argumentation och domänspecifik kunskap för att i framtiden kunna förstå och lägga en värdering i sakfrågan, vilket ingår i läroplanen (Lgr, 2022). Tväråarna (2019:144) beskriver att läraren bör undvika att fråga om känslor och i stället uppmuntra elever att utforska logiken bakom andras åsikter och fakta innan de drar egna slutsatser.

Även Flensner (2019:92) tar upp lärarnas fokus på objektivitet som hon har observerat i skolor som både ligger i socioekonomiskt utsatta områden och socioekonomiska starka områden. Detta sätt kan kopplas till Tvärårnas (2019:155) syn på lärarens fulla objektivitet när det talas om aktuella eller kontroversiella ämnen. Den extrema neutraliteten betyder att lärarna helt avstår från att ta in elevernas personliga åsikter. Flensner menar att i typ 4- och 5-områden används sättet för att bemöta högerpopulistiska åsikter eller fördomar dessa elever kan ha medan i typ 1-och 2-områden är det vanligt att använda för att inte väcka starka känslor och undvika konflikter. I enkäten är det dock få lärare i högindexområden som använder sig av detta förhållningssätt, endast 10% i områdestyp 1 och 2 tillsammans. I lågindexområde typ 4 och 5 är det lite vanligare med 29,6%. Ingen lärare i undersökningen svarade att de endast diskuterar elevernas egna åsikter, utan resten svarade att de använder både och när de undervisar. Flensners (2019:92, 94-95) syn på att vara fullt objektiv verkar, i stället för att se möjligheterna med som Tvärårna (2019:155) gör, vara att förhindra att krävande situationer uppstår, som till exempel upprörande av starka känslor eller växande av högerpopulistiska åsikter som går emot värdegrunden.

Med detta i åtanke har alltså typ 1, typ 3 och typ 5 en blandning av både åsikter och objektivitet och utvecklar därför både ett kritiskt tänkande samt en förmåga att föra sin åsikt framåt. Dessa egenskaper får även 75% av typ 2 och 68% av typ 4 med sig. 25% av typ 2 och 32% av typ 4 lär sig dock endast nyheter ur ett objektivt perspektiv, vilket kan leda till att de får en djupare förståelse, utvecklat analytiskt tänkande eller ett förhållningssätt som förhindrar konflikter och känslostormar.

6. Slutsats och diskussion

6.1 Kompensatorisk undervisning

De teoretiska perspektiven antyder att elever med föräldrar som saknar akademisk bakgrund är de elever som bor i de mest socioekonomiskt utsatta områdena. Det säger segregationsbarometern som mäter utbildningsnivån på befolkningen i varje område (Boverket, u.å). Dovemark och Holm (2015:63), Jobér (2017:10), Rönnberg (2010:63) och Flensner (2019:97) menar att det är stor skillnad på lärarnas förhållningssätt mot elever som går på skolor med lägre socioekonomiska förutsättningar. Dessa lärare behöver kompensera för den kunskap eleverna inte får hemifrån vilket kan skilja sig stort. Den data som vi har samlat in visar dock att detta inte utmärker sig särskilt mycket inom nyhetsbevakning och de ämnena som behandlas i samband med det. Det finns inga stora skillnader i hur programmet visas, hur lärarna arbetar kring programmet eller vilka anledningar de har till att visa det mellan de olika områdena. Det finns stora skillnader mellan hur de arbetar med *Lilla aktuellt skola* eller nyheter på andra sätt, men det verkar inte handla om vilken socioekonomisk status elevgruppen har, utan det beror på vilken inställning läraren har.

Att lärarna inte arbetar mer kompensatoriskt inom nyheter i elevgrupper i segregerade områden kan få konsekvenser. En likvärdig utbildning handlar inte om att alla elever får likadan utbildning utan om att nå samma mål utifrån olika behov och förutsättningar (Skolverket, 2026). Det betyder att lärarna i de olika områdestyperna arbetar på olika sätt med elever med olika bakgrunder vilket, enligt vår undersökning, de inte gör inom nyheter eller *Lilla aktuellt skola*. Att eleverna inte får undervisning anpassat efter deras behov kan leda till orättvisa i form av större kunskapsklyftor, ökad segregation och, enligt Jobér (2012:21), större risk att eleverna faller in i kriminalitet. Att vara medvetna om detta i vår framtida yrkesroll gör att vi kan sträva efter att arbeta mer kompensatoriskt vid arbete i skolor som ligger i mer segregerade områden. Att veta hur eleverna påverkas av sin livsmiljö kan hjälpa oss att planera vår SO-undervisning så att alla elever gynnas och får den undervisning de har rätt till, oavsett bakgrund.

6.2 Lärarroller

Genom att undersöka lärarnas uppläggning av undervisning inom nyheter går det också att skapa en bild av vilka lärarpositioner de intar vid nyhetsbevakning/diskussion i klassrummet.

Det undvikande perspektivet från Flensner (2019:5-6) och exklusiv neutralitet från Kuş och Öztürk (2019:17) är de strategier som är tydligast att urskilja i svaren eftersom det är de lärarna som väljer att inte skapa diskussion efter att aktuella, känsliga eller viktiga ämnen har tagits upp i *Lilla aktuellt skola*. Majoriteten av lärarna som svarade på enkäten uppmuntrade till diskussion och att hålla sig opartisk. Det är också det förhållningssätt som lärare ofta strävar efter eftersom läroplanen menar att skolan ska vara öppen för allsidighet och uppmuntra skilda uppfattningar (Lgr, 2022). Eftersom vårt arbete inte handlar om huruvida lärarna ställer sig personligen till vissa frågor får vi inte heller reda på i enkäten om lärarna intar positioner med partisk karaktär. Majoriteten av lärarna som svarat uppmuntrar till diskussion inom ämnet medan vissa har tendenser till att undvika diskussion vilket kan bero på rädsla för konflikt eller att de upplever sig sakna tillräckligt med kunskap om ett visst ämne. Lärarpositionerna behöver inte vara strategier som lärarna intar i varje del av undervisningen utan vår undersökning handlar endast om vilken strategi som används vid nyhetsbevakning i klassrummet.

Konsekvenser med att lärarna tar undvikande eller en exklusiv neutral position kan bidra till att eleverna inte lär sig att tänka kritiskt, minskad demokratisk kompetens, ökad risk för polariserade åsikter och fördomar samt ett lägre engagemang inom ämnen som rör samhället. Inom vår yrkesroll innebär detta att kunna vara förberedd på att hantera situationer som kan uppstå i samband med att vi som lärare öppnar upp för olika perspektiv eller åsikter i klassdiskussioner. Det skulle exempelvis kunna innebära att vara välinformerad om ämnet eller ha god kompetens inom konflikthantering.

6.3 Frekvent nyhetsundervisning

Att ha en frekvent undervisning om nyheter, lyfter Jakobsson och Olsson (2023:74, 77, 88), bidrar till goda vanor, allmänbildning och utvecklar begreppslig förståelse. Undersökningen visar att 53,8% tittar på *Lilla aktuellt skola* varje vecka, vilket bidrar till en frekvent undervisning av nyheter och bidragande av möten med omvärlden i stället för den vardagliga skolvärlden de befinner sig i. Att ha en frekvent undervisning inom *Lilla aktuellt skola* varje vecka är tidskrävande. Det utgör cirka 15,7% av all undervisning i SO vilket lämnar mindre utrymme till resterande delar av ämnesinnehållet. Denna tidsbrist lyfter 43,8% av alla lärare som anledning till att de hoppar över avsnitt, vilket leder till att de lämnar eleverna till att processa själva snarare än att arbeta runt ämnet.

En annan nackdel som Jakobsson och Olsson (2023:73, 78, 88) lyfter, är bristen på fördjupning och isolering inom ett område. Att sätta på ett avsnitt av *Lilla aktuellt skola* hör oftast inte ihop med resterande delar av undervisningen. Detta leder till att det inte sker någon fördjupning inom ämnet, utan eleverna tittar på avsnittet och sedan påbörjas en annan del av undervisningen.

Studien undersöker även om de som inte använder *Lilla aktuellt skola* frekvent kompenserar med att använda andra undervisningsmetoder för att undervisa om nyheter. Studien menar på att detta inte är fallet. De som använder *Lilla aktuellt skola* 2-3 gånger i månaden eller färre arbetar lika mycket eller mindre med nyheter på andra sätt.

En konsekvens av att bara starta avsnittet utan en genomtänkt planering resulterar i att lärandet enbart blir ytligt och ger en grundläggande kunskap. Det finns fördelar med att hålla sig frekvent i sin undervisning, men det tappar sitt syfte om läraren inte har en anledning till att materialet används. Det är alltså viktigare att fokusera på kvaliteten, alltså den didaktiska undervisningsmetoden, i undervisningen, snarare än kvantiteten. Att läraren föredrar att fokusera på kvantiteten innebär att eleverna inte får en bredare allmänbildning och utvecklad begreppslig förmåga om denna information bara kommer i förbifarten när det finns tid över på en lektion, om det visas utan att bearbeta eller diskuteras.

Detta inkluderar även de lärare som inte tittar igenom avsnittet innan undervisningen. De 35,4% som inte kollar igenom avsnittet innan har ingen tydlig plan med avsnittets syfte och är därför inte förberedd på vare sig innehåll eller reaktioner från eleverna. Även om användningen av materialet är frekvent, blir det bara en paus i den huvudsakliga undervisningen. Det kan spekuleras om att användningen av *Lilla aktuellt skola* då inte uppnår de krav som finns i Lgr 22 och därav uppfylls inte lärarens uppdrag (Lgr, 2022).

6.4 Objektivitet

Att undervisa objektivt eller koppla till åsikter är en central problematik i undersökningen. 20% av alla lärare som svarade arbetar endast objektivt och 80% arbetar både objektivt och åsiktsbaserat. Det är endast typ 2 och typ 4 som arbetar endast objektivt och i båda områdena är det minoriteter. Det som framkommer med att endast undervisa på detta sätt om nyheter är att elever inte lär sig föra fram sin åsikt på ett kontrollerat sätt. Eleverna blir, som Andersson

(2012:107-110) skriver, "citizens-in-waiting"-klassade, alltså att de blir sedda som framtida röstare som inte behöver ha en åsikt idag. Detta kan leda till att inte målen i lgr 22 inte uppnås och ett tappat intresse hos eleverna. Samtidigt lyfter Tväråarna (2019:155) att eleverna får en fördjupning i sitt lärande och kan se en större bredd av den aktuella händelsen, vilket hjälper eleverna att kunna se helheten och därefter ta egna beslut efter sina åsikter och erfarenheter. Problemet med endast objektiv undervisning är att eleverna stöter på rum av åsikter via sociala medier, vilket skolan inte förbereder dem för om vi endast arbetar objektivt. Att lära eleverna argumentera och föra fram sin åsikt under kontrollerade former bidrar till den demokratiska fostran, vilket ingår i skolans uppdrag (lgr, 2022).

Som lärare blir detta en inre konflikt kring att arbeta med elevernas åsikt eller att hålla undervisningen objektiv. Att arbeta objektivt skapar möjlighet för fördjupning, men att låta eleverna uttrycka sin åsikt bidrar det till intresse och den demokratiska fostran. Det blir en konflikt om undervisningens vikt ska ligga på demokratisk fostran eller om den ska ligga på ämneskunskaper.

Att vara för objektiv är inte heller optimalt, då lärare har styrdokument och skollag att följa. Lärare måste fortfarande vara subjektiva till de grundläggande värderingar vi har i Sverige. På så sätt kommer det inte vara möjligt att undervisa ur alla perspektiv. Detta medför en gråzon i var gränsen går och vad som får vara objektivt eller inte. På samma sätt blir det problematiskt att bjuda in elevers åsikter om det skulle vara så att elevers åsikter går emot dessa riktlinjer.

6.5 Fortsatt forskning

Under studiens gång har det uppstått funderingar om hur vidare studier skulle kunna föras inom området. I många av källorna kring de socioekonomiska områdena har det uppstått frågor om hur det fria skolvalet har påverkat segregation inom skolor i olika områden. Föräldrar med högre akademisk bakgrund tenderar att placera sina barn på en viss typ av skola vilket gör att elevgrupperna blir homogena. Det hade varit intressant att fördjupa sig inom hur eleverna påverkas av detta på andra sätt än bara inom nyhetsundervisning. Det hade också kunnat undersökas om det fria skolvalet och minskad segregation skulle kunna samexistera och hur det skulle kunna se ut.

Ett annat perspektiv som hade varit intressant att forska vidare på är att intervjua lärare för att undersöka vilka som söker sig till olika typer av skolor. Det kan vara indelat geografiskt, i socioekonomiska områden eller hur erfarenhet och ålder påverkar val av arbetsplatser. Det skulle även kunna handla om lärarnas livs och familjesituation som kan påverka var läraren väljer att arbeta. I vår studie ansåg vi att det är ett större samband mellan vilken roll läraren tar och vilka didaktiska val som tas inom nyhetsundersökningen, snarare än vilket socioekonomiskt område elevgruppen kommer från. Det hade därför varit intressant att studera vidare kring lärarens val av arbetsplats kopplat till vilken roll läraren tar i klassrummet och vad detta har för påverkan på undervisningen.

Referenser

Andersson, Erik. (2012). The Political Voice of Young Citizens - Educational Conditions for Political Conversation - School and Social Media. *Utbildning & Demokrati – Tidskrift För Didaktik Och Utbildningspolitik*, 21, no. 1: 97–119.

Andersson, Yvonne. (2025). *Ungar & medier 2025- En statistisk undersökning av ungas medievanor och attityder till medieanvändning*. Mediemyndigheten

Boverket, (2026-02-13) *Befolkningen i Helsingborg*. Segregationsbarometern.
<https://segregationsbarometern.boverket.se/kommun/helsingborg/>

Boverket, (2026-02-13) *Befolkningen i Lund*. Segregationsbarometern.
<https://segregationsbarometern.boverket.se/kommun/lund/>

Boverket, (2026-02-13) *Befolkningen i Malmö*. Segregationsbarometern.
<https://segregationsbarometern.boverket.se/kommun/malmo/>

Christoffersen, Line & Johannessen, Asbjørn (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Dovemark, Marianne och Holm, Ann-Sofie. (2015). Förortens skola- möjligheternas skola. *UTBILDNING & LÄRANDE* volym 9, no. 1. 62-78.

Ek, Emilia, & Nagell, Tuva (2025) *Självständigt arbete i fördjupningsämnet samhällsorientering* [Självständigt arbete i fördjupningsämnet samhällsorientering]. Malmö universitet

Flensner, Karin Kittelmann. (2019). Samma konflikter men olika inramning – Kontroversiella frågor relaterade till Mellanösternkonflikterna i religionskunskap och samhällskunskap. *Nordidactica - Journal of Humanities and Social Science Education* 9, no. 3.

Jobér, A. (2015). *Social klass i skolan: det kompensatoriska uppdraget*. (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.

Jakobsson, Martin och Olsson, Roger. (2023). *Nyhetsbevakning i samhällskunskap*. Karlstad University Studies.

Kuş, Zafer, and Durdane Öztürk. (2019). Social Studies Teachers' Opinions and Practices Regarding Teaching Controversial Issues.” *the Australian Journal of Teacher Education* 44, no. 8. 15–37.

Rönnerberg, M. (2010). *Från Barnjournalen via Lilla aktuellt - till Häxan Surtants rapport?: om barn, tv-nyheter, politik och medborgarskap*. Visby: Filmförlaget. Skolverket

Skolverket, *Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram* (2026) Skolverket
<https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/extra-anpassningar-sarskilt-stod-och-atgardsprogram>

Skolverket, *Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet* (2022) Skolverket
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>

Tväråna, Malin. (2019) Tycka Eller Tänka Om Rättvisa – Vad Främjas I Mellanstadiets Samhällskunskapsundervisning? *Nordidactica*, no. 21. 36–61.

UR (2025). *Lilla Aktuellt skola*. [TV-program] UR Play (Hämtad 2026-03-06)
https://urplay.se/serie/243593-lilla-aktuellt-skola?gad_source=1&gad_campaignid=23634103186&gbraid=0AAAAACL0KtfYbR0K8BIMQ3CHMq_v8U4pK&gclid=Cj0KCQjw1ZjOBhCmARIsADDuFTcINb5aCICrdp2JjaUuKFfYdw717iArj1TiwGc97pg0O21gQdat7FMaAluSEALw_wcB